פרשת פנחס

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתכם לכן אמר הנני נותן לו את בריתי שלום (במדבר כה יא).

בבמדבר רבה (ר"פ פנחס) אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו לכן אמר הנני נותן לו את בריתי שלום. וצ"ב מהו בדין שיטול שכרו, וביאר מרן הגר"ח זצ"ל דהנה איתא בחז"ל דשכר מצוה הוא מעין הפעולה מדה כנגד מדה, וכיון שעשה פנחס מעשה קנאות איך ניתן לו ברית שלום. אבל באמת הקנאות של פנחס הי' מעשה שלום וכדכתיב בקרא 'השיב את חמתי מעל בני ישראל' ולכן בדין הוא שיטול ברית שלום.

והוסיף מרן הגרי"ז זצ"ל שכלל ישראל לא היו מרוצה כ"כ מהמעשה שלו ואפילו אחרי מאמר ה' לא נתכהן פנחס עד ששם שלום בין השבטים כי לא הייתה דעתם נוחה כ"כ מהמעשה, עכ"ד[פז].

אמר הגרי"ז דהנה הקב"ה משלם שכר מדה כנגד מדה ואם היו שואלים אותנו איזה שכר יש ליתן לפנחס עבור מעשהו, היינו אומרים שיש ליתן לו כל דבר שבעולם ואפי' כל המדות טובות, חוץ משלום, דלכאו' קנאות הוא ממש היפך השלום, וא"כ היאך כתיב כאן שקיבל שכר של ברית שלום.

ומבואר מזה שקנאות אמיתית אינו היפך שלום אלא אדרבה, המדה כנגד מדה שלו הוא שלום.

הערות

פז. רנת יצחק. ונראה דלאחרי שפנחס שם שלום בין השבטים נתגלה לבנ"י שגם מעשה קנאות של פנחס היתה מעשה שלום והעמידו אותו לכהן תחת אשר קנה לא' וכמאמר ה', באופן שבאמת זכה לכהונה בפועל מחמת קנאותו ולא מחמת ששם שלום בין השבטים (שם).

תלב רשימות תלמידים — פרשת פנחס — ממרן הגרי"ז

ובודאי אם העיקר בקנאות הוא להכות הלה, זהו היפך השלום, אבל קנאות אמיתית אינו כן, וכמובן שצריכים להיות במדרגה הראויה לזה[פח].

הערות

פח. רשימות תלמידים מבית בריסק. עי' בבית הלוי במה שפי' את הפסוק 'אשרי האיש ירא את ה' במצוותיו חפץ מאד גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים מבורך. וכשראה מרן הגר"ח פי' זה נהנה ממנו, וא"ל הבית הלוי שיש לו פי' יותר יפה על זה אלא שלא הדפיסו כדי שלא להקשות השכר בשביל בעלי בתים שעושים מצות בשביל עולם הבא, והיינו דאיתא במדרש 'במצוותיו' ולא בשכר מצוותיו, וביאור הדבר הוא דתנן האב מוריש את בנו במדות, אמנם זהו רק עצם המידה אבל איך להשתמש בהמידה, זה אינו מורישו, אלא כל אחד משתמש בו ע"פ דרכו, ונמצא דמי שעושה תורה ומצות מפני שנצטוה מד' לעשותם הרי המדה הוא לעשות רצון ה' וזה יירשו בניו, והוא בטוח שילכו בדרך הישר, אמנם מי שקיים את התורה ומצוות רק כדי להשיג שכר ואפילו חי חיי דוחק כדי להשיג שכר, הרי בניו ירשו מדה זו ויכול להיות שיעמדו כל הלילה בקור גדול כדי לשבר תיבת ברזל להוציא כסף שבתוכה, וזה שאמר במצוותיו ולא בשכר מצוותיו, ואז הוא בטוח שגבור בארץ יהיה זרעו. ופעם היה הגרי"ד מטייל וראה מצוייר בכותל אחד כמה דברים בחתימת קשת [וזה נעשה ע"י חברת קש"ת שעבדו כדי לבטל נתוחי מתים ע"י מעשי אלימות, והחותמת שלהם הי' צורת קשת] ואמר הגרי"ד מי שעשה זה בעוד כמה שנים 'וועלט ער רייסן קראמען (חנויות) כדי לגנוב' והיינו שהמדה מאחורי מעשיו הי' רצון לעשות מעשה אלימות, והיום השתמש בו בשביל נתוחי מתים, אבל למחר יוכל להשתמש בו בשביל גניבות. ופעם אחד נכנס אצל הגרי"ז ואמר לו שהייתה עכשיו הפגנה ונלחמו בהם כדבעי [וחשב שישמח אותו עי"ז] וראה והנה הגרי"ז מתחיל לרעוד, א"ל כנראה שלא שמחתי את הרב, א"ל הגרי"ז א ערשטע פאטש לשם שמים קען נאך אפשר אמאל זיין, אבער א צוויטן פאטש איז ער א בנדיט, א רוצח, א שופך דמים, ולמחר יוכל להרוג אנשים ברחוב, ואתה רוצה שאני יהיה שמח? [המכה הראשונה יכול שיהיה לשם שמים אבל במכה השנייה הוא נהיה רוצח ושופך דמים וכו'], חזינן שצריך תמיד לבדוק את עצמו אם קנאותו נובעת מלשם שמים או מרצון להכות וכו'.

ועיין עוד דברים כט טז מה שנכ"ת שם עוד בעניין זה.

ובמקום אחר נרשם: כי פעם אמר מרן זיע"א כי למעשה היחידים שעושים 'פראפעגאנדע' מ'יום העצמאות' הם המזרחי והקנאים, אלו באמירת הלל ודגל לבן, ואלו בעריכת הפגנות ודגל שחור, אולם הדרך האמיתי היא לא להתייחס כלל לרעיון הכוזב של מדינתם ויום הקמתה, וצריך להתעסק בעיקר בהפצת תורה והקמת תלמודי תורה וחדרים, וכמובן בעת שעומד על הפרק גזירת שמד צריך לזעוק ולהתריע על הסכנה הצפויה לחרדים, אך לא לעשות עניין קבוע מהפגנות ולהתעסק בזה בתדירות, ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך.

ואלו דברים שכתב הגה"צ רבי שלום שכנא זאהן זצוק"ל בדעת מרן זיע"א על ההפגנות והמחאות כפי שרשם בפסרו פרקי תשובה וגאולה (פרק כב) הנה אף שבמאמר הקודם הראנו לדעת בעהי"ת כי הרודף שלום האמיתי הוא מי שהוא לוחם נגד הרשעים ורשעותם, וחולק על החולקים על הקב"ה, אעפ"כ בעניין 'דעמאנסטראציעס' נגד הגזירות בא"י שעורכים מפעם לפעם בנוגע

בקנאו את קנאתי בתוכם (במדבר כה יא).

מה שאמר 'בתוכם' הוא משום דההלכה של 'קנאים פוגעין בו' היא דוקא כשהעבירה הייתה בפרהסיא, ומשו"כ דקדקה התורה וכתבה 'בתוכם' להורות כאן היא העבירה הייתה בפרהסיא[פט].

הערות

לעניינים שונים, צריכים לזה זהירות יתירה. ראשית אין להחליט על פעולה כזאת כ"א גדולי הדור כשרידים העומדים בראש שהם ידונו אם צעד כזה ראוי ונצרך לפי השעה ואיך ובאופן מה יערך, כי פעולה כזאת נוגע להכלל ישראל כולו כהיום, ע"כ אין להחליט על עניינים כאלו כ"א גדולי הדור היחידים שהכל מתחשבים עם דעת תורתם. ואחר ההחלטה על פעולה כזאת, כל ה'ליטעראטור' הנכתבת נידון העניין הן בעתונים הן בקול קורא או אפילו פיקעט סינייס וכדומה צריכה ג"כ זהירות יתירה. א. צריכין לכתוב עניינים כאלו לא על מאן דהו, אלא אנשים שיש לסמוך עליהם שהם שקטי הרוח ועושים בדעת ובהשכל. ואחר כל זאת צריכין אעפ"כ להראות הכל לפני הגדולים שליט"א או לפחות לפני איזה מהם.

והנה כדאי לפרסם פה כי הגאון האמיתי הצדיק רשכבה"ג הרב מבריסק זצוק"ל הגרי"ז הלוי סאלאווייציג זצ"ל אף שהיה שבע רצון מאיזה דעמאנסטראציעל שנערכו, למשל נגד גיוס נשים בשעתה ונגד החפירות במקומות הקדושים ועוד, מ"מ היה מתנגד באופן חריף לאיזו דעמאנסטראציעס אחרות ופעולות אחרות [וזאת שמעתי מפיו הקדוש בעצמי איזה חדשים קודם פטירתו בהיותי אז בירושלים עיה"ק תובב"א] והעולה מדבריו היה שאין לדמות כלל מה שמצינו כמה פעמים בעבר שנתבקשו ע"י גדולים וצדיקים איזה מגדולי האומות שישתדלו בעדנו לבטל איזה גזירה וכדומה כי התם הפניי' הי' לאחד או אפילו לאחדים מן האומות העולם, אבל אם האופן הוא שמודיעין למליונים של הגוים והלא 'הלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב' (רש"י וישלח ל"ג) זהו עניין אחר לגמרי כי מודעין להם על התועבות של חלק מעמנו, וזה מגביר השנאה אצלם נגד הכלל ישראל כולו, זהו עניין אחר לגמרי. ובפרט כהיום שהשנאה עוברת כל גבול כידוע, צריכין לשקול היטב היטב גדולי הדור האמיתיים על כל ענין וענין, וממילא ענין של 'דעמאנסטראציעס' לאו בחדא מחתא מחתינהו כי לא על עניין שווה ולא כל מקום שוה ולא כל זמן שוה, וצריכין לדון בכובד ראש על כל פרט ופרט מה לעשות וממה להמנע, וכו', עיי"ש עוד אריכות דברים בעניין זה, עכ"ד הגה"צ רבי שלום שכנא זאהן זצוק"ל.

[ומעניין לעניין שמעתי מנכדו של גאב"ד זכרון מאיר בני ברק הגר"ש הלוי וואזנער זצוק"ל ששמע מהגר"ש שהיה נוכח בעת היות הגה"ק רבי יואל מסאטמר זיע"א בארה"ק, והיה בביקור אצל מרן החזו"א זיע"א והביע דעתו על כי יש ללחום בעוז נגד הציונות במלחמות ממש, ענה לו מרן החזו"א בסגנון הנ"ל ממש, 'כי צורת המלחמה שלנו היא, בעוד תלמוד תורה, ועוד ישיבה קטנה, עוד בית יעקב, ועוד בית כנסת', ושני נביאים נתנבאו בסגנון אחד ממש].

פט. אהלי חיים. ומעשה היה שהתלונן לפני מרן זיע"א, הגה"צ רבי עמרם בלוי זצוק"ל [שאמר עליו מרן זיע"א שלו יאתה הקנאות כיון שהוא תלמיד חכם] על כך שרק קומץ קטן של אנשים

תלד רשימות תלמידים · פרשת פנחס ממרן הגרי"ז

ברית כהונת עולם (במדבר כה יג).

עי' רש"י, וי"ל עוד דכמו דגמירי דשבטא לא כלה, כמו כן גמירי דכהנים ולוים אינם כלים, ולהבטחה זו זכה פנחס דעל ידו נתנה ברית כהונת עולם, היינו דבו תלה הכתוב שממנו תתקיים ההבטחה דכהנים לא יכלו לעולם[צ].

ברית כהונת עולם (במדבר כה יג).

כי שפתי כהן ישמרו דעת וכו' משה קבל תורה מסיני עד חתימת התלמוד וזהו סוף הקבלה [ועי' הקדמת הרמב"ם] ורק אליהו שהוא חי וקיים יכול לחדש

· הערות ·

יוצאים למחות על כבוד שבת המחולל, ואילו היו יוצאים אנשים רבים יתכן שהיה אפשר לפעול יותר, אמר לו מרן זיע"א 'דייך ר' עמרם שאין נמצאים כאלה שיצאו למחות נגדך ונגד הקנאות שלך'. והביא דברי הספורנו (פ' פנחס) 'בקנאו את קנאתי בתוכם, שעשה נקמתו לעיני כולם, כדי שבראותם זה ולא ימחו, יכופר להם על אשר לא מחו בפושעים, ובזה השיב את חמתו מעליהם. והנה איתא בגמרא (סוטה כב:) אמר לה ינאי מלכא לדביתיה, אל תתיראי מן הפרושין ולא ממי שאינן פרושין, אלא מן הצבועין שדומין לפרושין, שמעשיהן כמעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחס. ופירש רש"י, שהפרושין היו שונאים את ינאי לפי שהרג הרבה מן החכמים ונהפך להיות צדוקי, וכשמת היתה אשתו יראה מהן, ואמר לה שלא תירא מהם מפני שצדיקים הם ולא יגמלוך רעה ולא לבנייך שלא חטאו להם. וכן מן הצדוקים אל תיראי מפני שהם אוהביי. ורק מן הצבועים שאין תוכם כברם אלא צבועים מבחוץ, עלייך להיזהר, שהם רשעים, ואומרים לבריות לכבדן כאילו הם צדיקים. והגר"י גלינסקי זצוק"ל הביא בשם מרן הגרי"ז לבאר, איך עלה בדעתם של הצבועים לבקש שכר כפנחס והרי זו ליצנות בעלמא. ומבאר שמעשה זמרי היינו שעושה איזה עקולי ופשורי בעניני התורה והדת, בטענה שהוא לצורך תיקון וקיום הדת, ולכן הוא מבקש שכר כפנחס, שהרי הוא מקנא לתורה ומחזק את הדת. אמנם מלבד עצם טעותו, שהרי אין היתר לעשות שום פשרות ושינוים בקיום הדת אף אם באמת הוא לצורך חיזוק הדת, הרי לא נאמר כאן בגמרא שהוא שוטה או רשע מצד טעות זו, אלא הגמרא מבארת שהוא צבוע, והיינו שבאמת לא מצד רצון לחיזוק הדת בא להקל לפשר ולשנות, אלא מצד שבעצם לא אכפת לו פשרות וקולות אלו מצד עצמו, כי בעצם הוא עצמו מקיל ומזלזל בפשרות שעושה, אלא שמלביש את מעשיו בצבע של קנאות, ועל כן נקרא צבוע.

צ. רשימות הגררה"ק זצוק"ל.